Ч. 15. Львів, второк 7 марта 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

# ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 700 М. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ: Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення“ 40 М., в „Надісланім“, в „Оповістках“ і некрольоґи 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50 процент дорозше.

Виходить о годині 7. рано. Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

## Конґрес українських парляментаріїв у Відні

(Від нашого кореспондента.)

Відень, дня 25. лютого 1922.

Конґрес відкрив, як вже повідомлено, промовою найстарший віком п. П. Чижевський, подаючи коротко причини і мету нарад. Головно ходить о майбутню конференцію в Ґенуї, де можуть бути прийняті рішення, небажані для України, тим більше що національна Україна не буде там мати своїх заступників. Щоби отже не допустити до шкідливих трактатів для України, ініціятивна група скликала конґрес з метою заманіфестувати єдину волю українського народу і його змагання до самостійної України. Конґрес мусить зазначити, що український нарід не визнає нинішнього уряду Раковського, який являється лише експозитурою московських большевиків.

Перші збори закрито після вибору президії та двох комісій, мандатної і політичної для обговорення тексту меморандума і зложення резолюцій.

Комісії працювали дня 22. і 23. цм. а 24. цм. відбулося в готелі „Continental“ при Taborstr. друге і останнє засідання конґресу. На це засідання явилося персонально 23 парляментаріїв а уповноважень прислано 54, з яких одно признано недійсним. Таким робом конґрес диспонував 76-ти голосами. П. Кедровський (с. р.) відчитав довший меморіял в справі ґенуенської конференції, який складався з історичного огляду, економічного справоздання, аналізи відношення України до Московщини, а кінчився зясуванням значіння України як чинника европейської рівноваги. Меморіял прийнято одноголосно, як і резолюцію, якої текст звучить:

„Увесь світ переживає тяжку політичну і економічну крізу, розвиток або кінець якої тяжко передбачити. Одною з основних причин цієї крізи є неупорядкованість сходу Европи, головно теріторій б. Росії. Ходом міжнародніх подій, держави світу примушені взятися за упорядкования Сх. Европи, аби тим уратувати світ від тяжкої для нього своїми наслідками крізи. Від доцільного і правильного розрішення питання держав, які повстали по розпаді рос. імперії залежить упорядкування життя світу, а в першу чергу Европи. З другого боку найменша помилка при розрішенню сх. проблеми безумовно приведе світ до наслідків ще більш тяжких ніж сучасні.

Тому надаючи найбільшу вагу доцільности і правдивости розвязання проблеми східної Европи, як в інтересах українського народу, того що є крівавою жертвою на шляху безоглядного московського імперіялізму, та останньої страшної російської анархії, так в інтересах держав всього світу: ми бувші нераз уповноважені українським народом 75 українських парляментаріїв вважаємо своїм обовязком просити високу конференцію приняти на увагу слідуюче:

1) Суверенна козацька українська держава по договору 1654 р. добровільно принята була під протекторат московського царя, залишаючись суверенною державою. Ознаками суверенности були: Точно окреслена територія, нарід, свій власний уряд, власне військо, власна адміністрація, законодавство, суд, церква, власна економічна політика, право дипльоматичних зносин і заключування міжнародніх договорів. Зносини Московщини з Україною до половини XVIII. віку провадилися через міністерство закордонних справ (Посольскій Приказ, Коллегія Іностранних Дел).

2) Московське правительство з часів самого гетьмана Богдана Хмельницького проявило максімум злої волі в напрямку нищення політичної і економічної самостійности української держави, що викликало рішучу боротьбу українського народу в обороні своїх суверенних прав в XVII.—XIX. вв., з чого повстали союз Богдана Хмельницького з Карлом X. шведським, Гадяцька умова з Польщею гетьмана Виговського, союз гетьмана Дорошенка з Туреччиною, союз гетьмана Мазепи з Карлом XII., рішучий виступ проти Московщини гетьмана Полуботка і смерть його в московській вязниці і ин. Майже при всіх міжнародніх конфліктах питання відновлення Української Держави ставало на чергу дня, передостанній такий факт був підчас кримської війни, коли у р. 1854 повстав „Комітет визволення України та Бесарабії“, який вступив у зносини з чужими державами, шукаючи у них оборони прав українського народу.

3) Україна маючи всі історичні права на самостійне державне істнування формально і фактично відновила ті права підчас російської революції 1917 р., коли всенародній парлямент її, Центральна Рада III. і IV. універсалами оформувала цю державність, проголосивши суверенність УНР.

4) Відновлена самостійна Українська Держава з початку вступила в рівноправні зносини з московською державою та иншими державами, з яких на приклад Англія та Франція вислали своїх офіціяльних представників пп. Піктона Баге та Табуї.

5) Нове життя відновленої і самостійної України порушено Московською Республикою Совітів, яка обявила Україні війну, неприпинену і досі, військово окупувала Україну і утворила свою експозитуру, складену з членів Центрального Комітету Російської партії большевиків, яка держиться на Україні виключно окупантською військовою силою і терором.

6) Конґрес парляментаріїв України констатує, що боротьбу українського народу утруднювало, утруднює, а тому і затягає на довше те негативне відношення, що виявили світові держави до права українського Народу на відбудову (реституцію) і закріплення своєї суверенної держави.

7) Незалежно від історичних прав українського Народу на свою суверенну державу, не можна ставитися до змагань українського Народу негативно, поки він крівавиться у тяжкій своїй визвольній боротьбі, яку безупинно провадить вже четвертий рік, бо сучасні держави: Греція, Бельгія, Сербія, Румунія, Італія та Північно-американські Штати здобули собі державність лише шляхом збройної боротьби, а Північна Америка вимагала і здобула свою незалежність від рідного по походженню народу, маючи собі допомогу від Франції (Ляфаєт).

8) У великій війні український Нарід поніс величезні жертви, бо на його терені перебувала більша половина фронту, крім того людських жертв він приніс відносно своєї кількости не менше, ніж кожна з воюючих держав, бо до складу був. російської армії він дав 4 і пів міліона кращих своїх синів, що складало 14·5 процент всього свого національного населення. Український нарід на рівні з державами Антанти в цій війні не є переможений, якому по праву побідника хтось міг би диктувати свою волю. Він також і своєю кровю здобув можливість Президенту Американських Сполучених Штатів оголосити прінціпи 14 точок права самоозначення народів, що є найбільшим здобутком в історії прав народів і людей. Тому він має право домагатися і домагається, аби ці прінципи мира і братерства були пристосовані до нього.

9) Московський окупаційний уряд зруйнував економічний добробут України, продовжує і не перестане її нищити виключно в інтересах московської держави, через що економічне і культурно-національне відродження України виключено в нинішніх і яких би то не було окупаційних умовах, а можливе лише при незалежній національній владі.

10) Не стоячи на перешкоді самостійному економічному життю Московщини, Україна для свого самостійного державного істнування має всі потрібні передумови: відповідну територію, кількість населення та головні економічні ресурси: широко розвинену промисловість хліборобську, цукрову та гірничу.

11) Державно економічна незалежність України від Росії відкриває широкі економічні перспективи обох природно богатих країв, не тільки у власних їх інтересах, але і в інтересах инших держав, що причинилися би до їх економічної відбудови, разом з тим ся незалежність покладе край довго практикованій системі визискування України Москвою і сталася би найпевнійшим життєвим стімулом до самостійного розвитку широких економічних можливостей і самої Московщини.

12) Державна самостійність України покладає край безмежним імперіялістичним змаганням Московщини стати ґеґемоном світу і стає міцною підвалиною до політичної рівноваги Европи.

13) Україна тепер окупована, нарід її не в силі виявити свою суверенну волю, а іменем його в міжнародніх зносинах виступає експозитура московсько-совітського уряду на Україні, так званий уряд Раковського, який незаконно зважується від імени українського народу вступати в міжнародні зносини та підписувати міжнародні договори. Конґрес українських парляментаристів має отже за честь довести до відома високої конференції, що:

1) український суверенний нарід не визнає для себе обовязуючими тих міжнародніх договорів, що підписані окупаційним урядом Раковського;

2) український народ не припинить накинутої йому крівавої жорстокої боротьби аж до остаточної організації своєї держави в етноґрафічних межах;

3) поки не буде дано можливости українському народу вільно виявити свою суверенну волю та утворити своє всенароднє національне правительство на свойому терені, до того часу не буде спокою на Сході Европи, і світ примушений буде переживати тяжку економічну та політичну крізу;

4) Перебування України в стані окупації тягне за собою пермаментну анархію, що є загрозою спокою Европи та таїть в собі безліч тяжких несподіванок, що можуть привести до страшної катастрофи;

5) Аби на Сході Европи а тому і в цілому світі прийшло до повного спокою та нормального життя, треба, аби українська територія була звільнена від чужоземної окупації.

Після прийняття резолюції п. **Кедровський** в імени політичної комісії запропонував прийняти **декларацію** до народів і держав світу **в справі допомоги голодуючій Україні.**

Декларація викликала довшу дискусію, після чого її текст був прийнятий одноголосно.

На цьому закінчено політично-національну частину справ і приступлено до вибору виконавчого бюра конґресу, яке мало би перевести в життя постанови конґресу. Висловлено теж бажання обміркувати скликання всеукраїнського конґресу, як представництва цілого українського народу.

До виконавчого бюра вибрано пп. Кедровського, Чижевського, Пожара. та Ол. Макаренка.

На членів евентуальної делеґації, які особисто мали би передати меморандум конґресу в Ґенуї намічено п.п. Мазепу, Єремієва, Кедровського, Бограда та М. Левицького.

Далі голова п. Галаган довів до відома, що конґрес одержав привітання від українських вояків-інвалідів і що президія дасть їм на се сердечну відповідь. Відтак вшановано повстанням з місць память борців, що впали в боях за волю України.

Накінець ухвалено звернутися до українських вояків з окремою відозвою. Резолюція кінчиться словами: „Сердечно вітаємо з глибокою подякою і подивом перед Вашим геройством славні лицарі, геройством, якого не знала історія жадного народу.

„Слава Вам, горді лицарі України“.

Конґрес закрив о год. 10. вечером президент Галаган промовою, в якій висловив надію, що голос українських парляментарів найде послух вміродайних колах заходу і причиниться теж до здійснення наших бажань і закінчив окликом „Хай живе Вільна, Незалежна Соборна Україна“, до якого приєдналася і численна публіка.

# Справа Східної Галичини.

**Ліґа Прав Людини і Східна Галичина.**

Під таким заголовком „L'ére nouvelle“ ч. 825 з дня 23. лютого 1922 пише:

„На одному з останніх засідань Головний Виділ Ліґи Прав Людини вислухав доклад М. Габрієля Сеойя (Séailles) в справі Східної Галичини. Бесідник заявив, що в хвилі розвалу Австрії цей край уконституувався як незалежна держава і що мирова конференція вповні потверджуючи принцип незалежности країни, таки уповажнила Польщу до військової окупації. Він заявив бажання Галичан і запропонував прийняти Виділови таку резолюцію:

„Ліґа Прав Людини:

„стверджуючи, що в листопаді 1918 р. Східна Галичина уконституувалася як незалежна держава на основі проголошеного антантою права націй рядити сама собою;

„стверджуючи, що Польща виповіла сейчас війну новій державі, щоби її окупувати, що без сумніву дня 25. червня 1919 р. мирова конференція уповажнила Польщу до військової окупації Східної Галичини, але з другого боку застерегла собі вирішення її будуччини і назначила суверенами Східної Галичини могучі держави антанти;

„стверджуючи, що Польща надуживає признане їй право військової окупації, щоби узурпувати цю суверенність, щоби його виконувати з найбільшою брутальністю, убиваючи Українців без засуду, підносячи податки та стягаючи воєнну контрибуцію, змушуючи мешканців до військової служби, спроваджуючи польських кольоністів до цієї країни, і т. и...

„домагається:

„1) щоби могучі держави антанти настановили контрольний орґан, який контролював би і реґулював польську військову окупацію;

2) щоби по бажанню, висловленім дня 27. вересня Союзом Народів французький уряд в порозумінню з могучими державами антанти як найточнійше рішив справу політичного статуту для Східної Галичини;

„3) щоби цей статут, зладжений по волі великої більшости мешканців визнав незалежність Української Держави, яка відрухово уконституовалася в листопаді 1918 р. і не була розвязана, хиба насильно.

„Резолюцію М. Сеойя прийнято і вислано до уряду, до преси, до ґенерального секретаря Союза Народів, до французького відділу Союза Народів, до пп. Буржуа і Аппель та до польської Ліґи оборони прав людини“.

# В справі наших Інвалідів.

Справа заосмотрення воєнних інвалідів стала пекучою в цілім світі. Кожда держава опікується своїми інвалідами, визначує для них сталі ренти, старається ріжними способами зробити їх працьодатними та вишукати їм заробок, щоби в той спосіб з одної сторони відтяжити державний буджет, а з другої сторони, щоби ті, котрі втратили здоровля за вітчину, не були здані лише на милостиню. Державний інтерес наказує як найвидатнійше опікуватися інвалідами, бо невдоволення інвалідів викликує за собою небажані ферменти серед суспільности.

Та кромі держави в західних краях опікується інвалідами і суспільність, закладаючи ріжні товариства, що ставлять собі за мету давати поміч інвалідам. Інваліди знов для оборони своїх інтересів основують свої Товариства, що кладуть собі за ціль кромі оборони своїх інтересів, спільну поміч членам, чи то у вишукуванню праці, чи улекшення набуття концесій, а також закладають підприємства, що дають своїм членам змогу працювати на кусник хліба. На заході повстала ціла література, що займається суспільною опікою над інвалідами, видаються спеціяльні часописи і журнали. Словом не забуто за національних борців.

Тепер насувається питання, як живеться нашим українським інвалідам і чи їм хто помагає?

Тисячі людей без опіки, нездібних до праці, проклинає свою долю. Інваліди із світової війни дістають нераз ще якусь допомогу від польської держави, але наші інваліди, з українсько-польської війни, не дістають ніякої державної допомоги, а здані на свою власну судьбу або на поміч наших добродійних інституцій, котрі, як всі добре знаємо, не годні, так заопікуватися, як би це наказував наш національний обовязок супроти борців за визвольні змагання народу.

До часу розвязання Горожанського Комітету у Львові опікувалася інвалідами секція Г. К. Опіки над інвалідами. Малий гурток людий взявся енергійно до праці. Заложено дім інвалідів, при нім відкрито шевську майстерню, опісля відкрито фабрику протез, щоби за дешеві гроші абоцілком за дармо дати штучні части тіла калікам і зробити їх працьодатними або бодай подібними до людей.

З закриттям Г. К. лишилися наші інваліди без помочи. Тимчасовий комітет помочи інвалідам цілком без засобів. Наша суспільність не все розуміла суспільне і національне значіння опіки над інвалідами. Ілюстрацією най послужить це, що на 4.000 тисячі розісланих квестіонарів по краю і на многократні оголошеннях в часописях наша сільська інтеліґенція не відгукнула на сю акцію, що мала бути підставою до дальшої плянової опіки над інвалідами, бо вернуло лиш 188 виповнених квестіонарів. Невжеж у нас лиш 188 інвалідів в цілім краю?

Та ця байдужність суспільности не знеохотила людей доброї волі і акція опіки над інвалідами мусить йти повним ходом. Тим живим свідкам нашої визвольної боротьби мусить стати до помочі ціла суспільність, коли хоче доказати розуміння наших національних змагань. Від шкільної дитини, котру треба научити шанувати в інваліді народнього борця, до старика, всі мусять тямити, що і у нас є люде, котрі за спільне добро пострадали здоровля і потребують помочи.

Поміч треба поділити на дві части: на добродійну і економічну. Добродійна — це уладжування концертів, театральних вистав, забав, збирання жертв, побирання при кождій театральній виставі чи концерті маленького податку на інвалідів в цілім краю. Та інвалід не хоче лиш з ласки жити, він хоче і працювати, бути активним членом суспільности. Тому всі інституції чи приватні особи при надаванню посад мусять давати першенство працьодатним інвалідам

В найблизшім часі завязується у Львові кооператива інвалідів, що кладе собі між иншим за мету, закладати ріжного рода майстерні, винаймати і купувати поле для спільного оброблення, основувати захисти, їдальні, лічничі заведення у Львові і краю. Членом цеї кооперативи повинен стати кождий старшина і стрілець, кождий свідомий член суспільности і в той спосіб дати інвалідам можність самим собі помагати і бути корисними синами народу. Коли суспільність з повним зрозумінням віднесеться до цеї нової економічної орґанізації наших інвалідів, то дасть спромогу зробити опіку над інвалідами постійною а не доривочною.

*Зиновій Пеленський.*

# Протест.

Дня 21 лютого ц. р. о год. 10 рано на приказ староства забрав жандарм силою 6 учителів в часі науки з кляс до староства. Се вже в сім півроці в нашій ґімназії третій з ряду випадок, що жандармерія підчас шкільної науки забирає силою чи то учителів, чи то учеників на переслухання.

Проти такого, досі нечуваного, зневажування святині науки підносимо отсим перед цілим культурним світом рішучий протест.

Коломия, 1 марта 1922.

1. Прокіп Мостович в. р. 2. о. Іван Сатурський в. р., 3. Леонтій Кузьма в. р., 4. о. Антін Войтіховський в. р., 5. Григорій Тимощук в. р., 6. Михайло Задорожний в. р., 7. Дмитро

ЙОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ.

15)

# Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЄВШАН**.

## ТРЕТЯ ПРОМОВА.

(Продовження.)

Він зрозуміє далі, що лише те по правді істнуюче духове життя в своїх ріжнородних формах, створених не припадком, а на основі самим Богом назначеного закону, є одноцільним, є самим божеським життям, істнуючим та обявленим лише в живій думці. Таким чином він навчиться пізнавати своє життя як вічне звено в ланцюху обявлення божественного життя, а у всякім иншім духовім життю бачити і почитати за святе те саме звено; і лише в безпосереднім зіткненню з Богом та в безпосередній залежности свого життя від божественного знайде світло та щастя, у всякому одначе віддаленню від тої безпосередности смерть, темноту та нещастя. Одним словом: той розвій буде образувати в ньому релiґію; а та релiґія замешкання нашого життя в Бога має знов запанувати в новім часі і старанно бути плекана. Напроти того релiґія старого світа, що відділювала духове життя від божественного, і могла дати першому лише відірванням від другого, абсолютне істнування, яке для нього призначила і якого Бога уживав як нитки, аби самолюбство навіть по смерти тіла впровадити в инші світи, і при помочі страху та надії на них скріпити ослаблене в теперішньому світі самолюбство — та релiґія, яка очевидячки була наймичкою самолюбства, мусить піти одночасно з старим часом до гробу; бо в новім часі вічність починається не щойно лише за гробом, вона являється в самій теперішности, а самолюбство звільняється не лише від власти, але й від служби і воно після того віддалюється разом зі своєю службою.

Виховання до правдивої релiґії є тим самим останнім ділом нового виховання. Чи вихованок може справді самостійно начеркнути потрібний для того образ надзмислового світового ладу; і чи начеркнений образ є з усякого погляду правдивим, наскрізь ясним та зрозумілим, се зможе виховання легко оцінити тим самим способом, що при других предметах пізнання; бо й се належить до обсягу пізнання.

Важнійшим одначе є тут питання, як виховання може переконатися та дістати для себе запоруку, що те релiґійне знання не стане мертвим та студенним, а справді знайде вислів в дійсному життю вихованка; на що треба відповісти, другим питанням, а власне: як і в якій формі обявляється релiґія взагалі в життю?

Безпосередно, в звичайному життю і серед добре упорядкованої громади зовсім не треба релiґії, аби образувати життя, для тої цілі вистане вповні правдива моральність. З того отже погляду релiґія не є практичною, не може і зовсім не повинна бути практичною, вона є виключно пізнанням; вона помагає лише людині вияснити собі та зрозуміти саму себе, відповідає на найвище питання, яке вона собі може поставити, рішає останню суперечність і тим способом дає їй цілковиту згідність з самим собою і спроваджує ясність в її умі. Вона є цілковитим її визволенням та увільненням від всяких чужих пут; і тому вона мусить дати їй виховання, як ніяке і без ніякої дальшої цілі. Поле на якому вона може ділати знаходить релiґія лише або серед дуже неморальної та зіпсованої громади, або, коли сфера діяльности чоловіка лежить не в рамах громадського ладу, а поза ними і релiґія радше мусить підтримувати безперестанно та творити, як в часі панування реґента, який в численних випадках не міг би провадити зовсім свого уряду з чистим сумлінням без релiґії. В останнім випадку нема бесіди про виховання, обчислене для всіх і на цілу націю. Де одначе передовсім, після ясного вглянення розуму в непоправність часу, працюється далі і без перестанку над поправою; де відважний сівач заливається потом, не маючи якоїнебудь надії на жниво; де добро твориться і для невдячних і наділяється чинами та добром тих, що проклинають, добре знаючи, що знов будуть клясти; де після сторазової невдачі таки удержуємося в любови та надії: то се не є вже лише сама моральність, що нами кермує, бо вона змагає до якоїсь цілі, тут є вже релiґія, упокорення перед вищим і незнаним законом, покірна мовчанка перед Богом, глибока любов до його в нас роззиненого життя, одинокої річи, що мусить бути ради самої себе, уратована, де око не бачить нічого вже, що можна би ратувати.

(Продовження буде.)

Николишин в. р., 8. Лесь Ковбуз в. р., 9. Богдан Левицький в. р., 10. Василь Чередарчук в. р., 11. Омелян Цісик в. р., 12. о. Іван Станецький в. р.. 13. Д-р Василь Стасюк в. р, 14. Михайло Роздольський в. р., 15. Лев Дольницький в. р., 16. Олег Калитовський в. р., 17. Іван Стражник в. р., 18. Д р Волод. Білозор в. р., 19. Антін Микитюк в. р., 20. Микола Войцеховський в. р., 21. Д-р Х. Розенталь в. р., 22. Йосиф Чайківський в. р. 23. Степан Галібей в. р., 24. Юліян Ковалів в. р., 25. Іван Храпливий в. р., 26. Володимир Лепкий в. р.

# Похорони Івана Кивелюка.

Похорóн бл. п. Івана Кивелюка перемінився у величаву національну маніфестацію. Можна сміло сказати, що від часу похорону найбільшого сина Галицької землі Івана Франка, Львів не бачив нічого подібного. В суботу, дня 4. ц. м. головними вулицями столиці нашого краю перейшло понад 20 тисяч народу.

Похоронні торжества розпочалися в пятницю, дня 3. ц. м. О год. 6. вечером в домі жалоби при вул. Сапіги 2. відправлено панахиду, після чого перенесено тлінні останки Покійника до катедри св. Юра. В суботу о годині 10. рано відправлено торжественну Службу Божу враз з належними похоронними відправами. Властивий похорон розпочався о год. 3. по пол.

### В Юрі.

Ще далекó до 3. год. до церкви св. Юра на площу перед катедрою і митрополичою палатою та на величезній Святоюрській площі почали збиратися непроглядні маси народу. Важко було протиснутися. Здовж вул. Міцкевича уставилися школи і пластові організації. Подвіря перед церквою заняли в першу чергу чільні представники політичних організацій, культурно-освітних товариств та економічно-фінансових інституцій.

Зараз після 3. год. з церкви залунала заупокійна пісня „Со святими упокой" і з церковних притворів ринула хвиля народу. Опісля вийшло духовенство з о. мітратом Білецьким на чолі в окружения капітульних крилошан і пралатів оо. Войнаровського, Пясецького, Яцкевича і Бобикевича. Серед духовенства в числі понад 30 замітили ми і священників з поза Львова. Винесено трумну і уставлено перед приворітним рундуком.

На рундуці зявилася величня постать о. пралата Л. **Куницького** і з Його уст нестримним потоком ринули слова, що як скріввлені цвіти посипалися на трумну Покійного. З глибин наболілої душі говорив о. Куницький про залізний характер Покійного, про Його любов і відданість для рідної землі, для скріввленої країни, для визискуваного і гнобленого народу. „Покійний — говорив бесідник — син Скалатщини, син тієї землі, котру вмивають води Збруча. А та річка обома своїми берегами пливе українською землею. І як міг Він, син тієї землі згодитись, навіть в думці допустити, що та річка стала символом українського розєднання, символом роздертя народу. Колиж згадав бесідник про дрібні сироти, коли підніс, що сльози сиріт впадуть на спричинників смерти неповинної людини, багатьом приявним сльози закрутилися в очах. Покійний йшов чесно крізь життя, простим шляхом змагав до оконечної мети безкомпромісовими засобами. Вмер з тим глибоким пересвідченням, що кривди не зробив нікому, хоч сам зазнав її чимало.

Після того обєднаний мужеський хор („Бандуриста" й театру) відспівав „Ви жертвою в бою".

З черги промовив з балькону митрополичої палати в імени Української Національної Ради і „Народнього Комітету" суддя **Володимир Целевич**. Він підніс великі заслуги Покійного як політичного організатора Копичинеччини, соймового посла, члена Краєвого Виділу, голови політ. товариства „Народня Рада", заст. голови „Народнього Комітету" і заст. голови Української Нац. Ради. Згадав теж всі перипетії переслідувань, які впали на Покійного з боку польської влади, часи Баранова, Домбя і пробування в тюремних мурах на Яховича і Баторія. Закінчив висловом пересвідчення, що память Покійного буде вічною, що муки і терпіння, які Він переніс, поставим Йому нерукотворний памятник в наших серцях.

Хор відспівав „Ой, Морозе, Морозенку".

### Похід.

Була 4. год., коли тисячні лави ринули на площу св. Юра. Негайно сформувався взірцевий похід. На чолі йшла церковна процесія, за нею школи, опісля дівочі пластові організації, за ними чвірками українське студентство, хлопячі пластові організації з прапором, товариства („Міщанське Брацтво", „Зоря" ітд.), комбінований мужеський хор в числі 60 співаків; після того ступали представники політичних організацій з др. В. Бачинським на чолі, репрезентанти преси, науки і мистецтва, відпоручники наддніпрянської еміграції, заступники і члени культурно-освітних товариств і економічно-фінансових інституцій та висланці провінції, опісля йшов хор богословів а за ним духовенство; аж тепер повагом їхала каравана в окруженню пластунів, що повнили почетну службу по обох боках каравани; зараз за трумною йшло троє дрібних сиріт, брат покійного, д-р Степан Федак та непроглядна маса народу. Військові знавці оцінювали учасників жалібного походу на більш як 20 **тисяч осіб**.

### На вулицях міста.

Похід вступив на вул. Міцкевича і коли його початок досягнув соймового будинку (тепер польського університету) кінець його губився на святоюрськім подвірю. Співали на переміну оба хори. Всюди ставали товпи прохожих, приглядаючись походови. Тут і там падали слова здивовання і подиву, чулося голоси, що подібного похорону іще не бачили.

Жалібний похід перейшов через вул. Міцкевича, попід соймовий будинок, вул. Третього Мая і через пл. св. Духа попри костел оо. Єзуітів вийшов на Ринок.

Тут з балькону „Просвіти" промовив іменем тов. „Просвіта" др. **Іван Брик**, підносячи заслуги Покійника коло тов. „Просвіти" і на просвітному полі взагалі. Його голос могутньо лунав з цеї остої просвітного руху, западав в душі тисячів і стоплився з львівським ринком, звіщуючи, що не стало в живих одного з кращих синів Галицької Землі.

Звідси вул. Руською, попри будинок намісництва похід звернув на вул. Личаківську і в супроводі жалібних похороних пісень попрямував на Личаківський цвинтар.

### На Личаківськім цвинтарі.

Була вже 7. година, западала ніч, коли похоронний похід знайшовся на Личаківськім цвинтари. Вода і грязь на ул. св. Петра а таючі маси снігу на самім цвинтари не відстрашали тисячок українських громадян і громадянок від участи в останній прислузі Покійному. Водянистою дорогою наблизився врешті похід до свіжої могили. Пролунали останні акорди зворушливого похоронного співу і над домовиною Покійного пронеслись останні прощальні слова.

Перший промовив дир. **Галущинський** іменем культурно-освітних товариств і товаришів з тюрми. В промові, повній експресії, виголошеній зі справжнім ораторським хистом, підніс невміручість людського змагання, чарівну силу великих характерів, які не знають подвійної моралі, подвійної життєвої бухальтерії, які знають тільки доконечний ідеал і до нього змагають не дивлячись на ніякі перепони. До таких хрустальних характерів належав Покійник.

Опісля промовили ще представник молоді, один з бюрових товаришів б. краєвого виділу і представник Гусятинщини.

Пізним вечером, около 8. год. покинули останні учасники сумного обряду цвинтар, де свіжа могила великого Покійного збільшила ряди народних діячів, котрих память житиме вічно в серцях вдячного грядучого покоління.

# РІЖНІ ВІСТИ.

### Румунія й Україна.

„Курієр Львовскі" пише: Румунський премієр Братіяну уходить за приклонника незалежности України. Румунсько-українські взаємини набирають теплійшої краски. Міністер війни ґен. Воітоіану конферує з українською військовою місією, королева відвідала табори інтернованих Українців (що відступили перед большевиками на румунську область), роздаючи їм дарунки, українське посольство було прийняте на ґратуляціях з приводу вінчання королівни Маріори.

### Вибори до Сойму на Підкарпатській Україні.

Президент Масарик прийняв депутацію жидівських партій на Підкарпатській Україні, з предсідателем жидівської національної Ради д ром Зінґером на чолі. Депутація передала президентови меморандум, що торкається переведення земської реформи на Підкарпатській Україні та відношення до жидівського населення. Президент Масарик м. и. вказав делеґації на необхідність переведення виборів до сойму Підкарпатської України та скликання цього сойму. Можливо, що вибори будуть переведені ще протягом цього року. (Рпр.)

### Воєнні приготування совітів.

„Інформасіон" довідується з Берліна від осіб, котрі прибули з Москви, що в совітській Росії відбуваються енерґічні воєнні приготування. Совітський уряд поробив великі замовлення на воєнні матеріяли в скандинавських державах.

### Вранґель вибирається до Софії.

Болгарські часописи нотують звістку, що дня 15. марта має приїхати до Софії ґен. Вранґель. Дня 25. лютого виїхав він з Константинополя через Сальоніки до Білгороду.

### Болгарія і конференція в Ґенуї.

Як доносять з Софії болгарський уряд назначив комісію для оброблення меморандума, який буде предложений на ґенуенську конференцію. (Рпр.)

# ТЕЛЕҐРАМИ.

### Реченець ґенуенської конференції ще не визначений.

**Гановер.** (ПАТ.) Як доносять з Риму, дати отворення конференції в Генуї ще оконечно не устапено. „Трібуна" догадується, що реченець конференції пересунеться навіть поза дату 10. квітня ц. р. „Пті Парізієн" потверджує вістку, яку подав „Уестмінстер Ґазет" про пересунення реченця конференції в Ґенуї аж до дня 25. квітня ц. р. і вважає можливим, що реченець цей з огляду на буджетову дебату в анґлійському парляменті, яка відбуватиметься саме тоді, пересунеться ще дальше, а саме аж до першого тижня мая.

**Рим.** (ПАТ.) През. міністрів відбув вчера з членами кабінету довшу нараду в справі реченця скликання ґенуенської конференції.

### Політична кріза в Анґлії.

**Рим.** (ПАТ.) Політична кріза в Анґлії доходить до критичної точки. Останніми днями положення погіршилося значно і сьогодні представляється багато поважнійше чим передше. Противенства між юніоністами і сепаратистами та між ліберaлами і консерватистами заострилися значно. Не є виключена парляментарна кріза.

**Оксферд.** (ПАТ.) Чемберлен на запит Льойда Джорджа в справі кризи, відповів, що цілий кабінет є однозгідний в цьому, що в національному інтересі Анґлії лежить, щоби Льойд Джордж дальше остав на чолі правительства.

### Конференція знатоків.

**Льондон.** (ПАТ.) Райтер доносить, що конференція знатоків союзних держав для технічних справ програми ґенуенської конференції відбудеться в Льондоні в другій половині ц. м.

### [illegible]

**Рим.** (ПАТ.) Король прийняв сьогодні димісію міністра почт Кольони ді Чезаро, а на його місце іменував міністром Люїджі Фульчі.

### Боротьби в Реці.

**Гановер.** (ПАТ.) З Реки доносять про нові поважні боротьби між поліцією і фашістами, котрих жертвою було багато осіб убитих і ранених. По донесенням із Загреба що здобуто правительственну палату в Реці по завзятих шестигодинних боях, а ґубернатора фашісти взяли в полон. Представник Реки в Римі намагається наклонити італійське правительство до інтервенції в ціли привернення спокою в місті.

**Река.** (ПАТ.) Шеф правительства Занелля перед своєю втечею з Реки віддав усю владу в руки комітету народньої оборони, котрий саме доконав перевороту. Комітет звернувся тепер до італійського правительства з візванням обняти адміністрацію Реки і вислати там свого урядового представника. Королівське військо привернуло в місті порядок.

### Йоффе про ґенуенську конференцію.

**Рига.** (ПАТ.) Член совітської делеґації на ґенуенську конференцію Йоффе в час. „Новий Путь" висловлює погляд на відношення совітської Росії до ґенуенської конференції. Автор порівнує хвилю, в котрій мається зібрати конференція, з хвилею заключення берестейського договору. Берестейський договір сов. Росія підписала не входячи в його подробиці, а зробила це тому, щоби розвязати собі руки до дальшої боротби. Зате ґенуенська конференція має бути кінцем боротьби й основою мира. Тому то в Ґенуї сов. Росія не підпише нічого, що замість унормувати відносини з сусідами, могло би їх знову розятрити. В Ґенуї, як і в Берестю, Росія виступить зі своєю програмою, яка має на ціли недопущення до нових війн а відбудову світа, з цією лише ріжницею, що теперішня російська програма буде більше примінена до дійсного положення.

### Швайцарія визнає Альбанію.

**Айльвезе.** (ПАТ.) Швайцарська Союзна Рада постановила визнати Альбанію.

# ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

**Спір ізза нафти.**

„N. fr. Presse“ пишуть з Парижа, що там невдоволені з поставлення справи нафти на дневнім порядку конференції в Ґенуї. Нафтовий проблєм побіч справ відшкодування і міжкоаліційних довгів є одним з найповажнійших чинників, які впливають тепер на економічні відносини. Становище Зединених Держав супроти Евопи, яке тепер завначується, пояснюється, головно нафтовою умовою, заключеною в Сан Ремо, якою виключено Зєдинені Держави від експльоатації нафтових теренів на Сході. Признання права експльоатації теренів в передній Азії в хосен Анґлії глубоко вразило Зєдинені Держави, для яких справа нафти є квестією надзвичайно важною. Умова в Сан Ремо була великим успіхом Л. Джорджа, що запевнив на будуче перевагу Анґлії в передній Азії.

Конференція в Ґенуї повинна би злагіднити напруження в тій области.

**Банкнота в Австрії.**

По урядовим звітам скількість паперових грошей, що з початком лютого ц. р. находилась в Німецькій Австрії, виносила 228 міліярдів корон. Це число зросло під теперішню пору до 250 міліярдів. Надіялися, що зі знесенням державних доплат до апровізації друкованих гроший в Австрії зменшиться, одначе надії ці завели і грошевий промисл процвитає в незміненім темпі дальше.

**Довги Росії,**

затягнені в Анґлії, виносять 561,600.000 фунтів штерлінґів, вчисляючи в то процент від 30. грудня 1918 р.

**Запаси золота в Америці.**

Майже всьо золото, яке пожерла світова війна, опинилося остаточно в Америці. По останнім обчисленням в дни 1. січня ц. р. запаси золота в Зєдинених Державах представляли вартість 3.656,988.550 долярів, отже подвоїлися в останніх роках. В 1912 р. ті запаси виносили 1.797 міліонів.

**Нова українська кооператива.**

Товариство „Жіноча Громада“ в Тернополі основує з днем 1. цвітня ц. р. кооперативну спілку на статуті львівського „Труду“ на уділах по 2000 мп. Ціллю спілки є: 1) шиття жіночих і діточих уборів, 2) шиття і направа біля всякого рода, 3) моднярство, 4) наука ручних робіт.

Потребу такої спілки відчуває наш народ вже від давна, тим більше, що міліони наших гроший ідуть в руки чужинців — звичайно наших ворогів. Обовязком нашого місцевого громадянства, а в першу чергу жінок, приступати в члени цеї потрібної спілки. Уділи проситься слати найдальше до 15. марта ц. р. до „Кредитового Банку“ вул Острожського (дім парохіяльний) на книжку ч. 5.631.

**Обіг польських банкнотів.**

Офіціяльний звіт Польської Краєвої Каси Позичкової з дня 20. падолиста ц. р. виказує, що в цім дни обіг банкнотів виносив 244,216.025.411 польських марок. Сьогодня скількість польських паперових грошей перевищає 250 міліярдів.

# НОВИНКИ.

— **Справа адв. д-ра Федака.** Батько студента Федака вюминався кілька разів у поліції о закровавлену сорочку сина, яка пропала десь на поліції в ночі з 25 на 26. вересня (після замаху), а яка була би свідоцтвом того, як тоді обійшлася поліція з арештованим. Та поліційні власти давали все виминаючу відповідь, кажучи, що сорочка десь пропала. Тому д р Федак сказав раз жартом до комісаря Кайдана: „То хіба хто з поліції вкрав цю одежу“. За це візвано його до суду, ніби за обиду властей. Розправа мала відбутися 2. марта, та тому, що до неї не явилися свідки, м. и. комісар Кайдан, суд відрочив розправу до дня 22. марта.

— **„Українська Трибуна“ закрита!** Орган української політичної еміґрації у Варшаві „Українська Трибуна“, що в останніх часах служила інтересам усіх українських земель, закрита польською владою (на домагання суду). Будемо старатися подати близші відомости про це закриття.

— **До Дирекції поліції.** Службова ревність поліцаїв рішучо переступає межі обовязковости. Дня 3. ц. м. поліцаї відбирали від наших кольпортерів примірники „Гр. Вістника“, видані вже по конфіскаті. Колиж їм вияснювано, що це зовсім леґальні примірники, коли показувано білі місця в ґазеті, то мимо того вони вперто проводили свою роботу, заявляючи, що білі місця їх нічого не обходять, а на кождім примірнику повинен бути напис: „По конфіскаті наклад другий“. Думаємо, що Дирекція поліції повинна звернути увагу своїх функціонарів на цю анормальність і якщо вони є анальфабетами, вияснити їм, що при ужиттю ротаційної машини не можна такого напису вставити. Инаше ми мусимо вважати, що це свідоме переслідування нашої преси.

— **До Дирекції почт.** На східногалицьких почтах пропадають посилки нашого щоденника. Найбільше чисел пропадає в Дрогобиччині, де почтою кермують мабуть якісь специяльні „патріоти“, ненависники всього українського. Тесаме діється в Галичі і Заліщиках. Від дня 26. лютого пропадає в Заліщиках щоденно ціла посилка в сумі 10 примірників. Звертаючи на це увагу Дирекції почт, запитуємо, чи це діється з вищого приказу, чи може то тим способом проявляється патріотична ревність почтових функціонарів. Цікаво також, чи терен такої „патріотичної“ праці пошириться і на инші почти, чи буде зльокалізований. Слово за Дирекцією почт.

— **І до того дійшло!** До чого доходить у нас „діяльність“ польської поліції, доказує слідуючий, нечуваний факт: В суботу дня 4. ц. м. о год. 11. рано, поліціянт, який мав службу в районі книгарні ім. Шевченка, зірвав жалібну оповістку про смерть бл. п. Івана Кивелюка, не звертаючи найменшої уваги на протести обурених прохожих. „Ревність і такт“ польської поліції справді гідні подиву, але на жаль тільки в обсягу зривання посмертних плякатів.

— **Український університет у Варшаві!** Польська преса доносить, що Поляки думають заснувати у Варшаві український університ т. В Станиславові — не хочуть Українці, у Львові не можливо .., а Варшава саме надається!

— **Ad memoriam.** Списуючи історію наших страждань буде мати будучий історик такі факти до занотовання, які грядучим поколінням видадуться коли неймовірними, то всетаки гідними того, щоби їх автора уважати за геніїв у винаходах шикан для своїх братів. Приміром такий факт. В селі Городищу, в Ковівщині, голоситься жандарм до місцевого пароха о. Петрицького і каже, що має приказ його арештувати. О. Петрицький лежить хорий і має 39 степенів горячки. Жандарм не бере хорого з собою, але за те лишає в хаті двох жовнірів, які день і ніч пересиджують в одній кімнаті з хорим і мають ждати, доки він не виздоровіє, хочби й пів року! Жандарми „ждуть“ вже 3 дні і 3 ночі — цікаво, що буде далі.

— **Вибрики жовнірів** До чого доходять вибрики жовнірів на Гуцульщині, свідчить факт, що дня 14. лютого прийшло кількох жовнірів з крісами на весілля до Івана Бойчука, відобрали від музикантів інструменти, та казали грати для себе „польки“. Як гостям удалося випросити від них інструменти, тоді ті жовніри стали з боку і насміхалися з гуцульських танців та весільних звичаїв, обкидуючи Гуцулів останньою лайкою. Обурений господар випросив непрошених гостей за двері, а тоді прийшло їх аж 15 і почали розганяти весілля. Переляккані люде замкнулися в хаті, тоді жовніри виломили двері, вибили вікна і розігнали гостей, побиваючи їх крісами та пястуками. Кількох жовнірів стріляло за утікаючими людьми з крісів, що викликало велику паніку. Опісля гуляли жовнірі цілу ніч в хаті Івана Бойчука, не даючи бідному Гуцулови відправити весілля своєї дитини. (Вп.).

— **Варшавський Ляндрі.** Останніми днями знайдено під Варшавою і в околиці 9 трупів молодих жінок з однаковими слідами на тілі, що походять від якогось тупого знаряду. З того догадуються, що злочинів доконує один чоловік, за яким поліція шукає покищо безуспішно.

## Під розвагу нашому громадянству

До часу всесвітньої війни одною з проявів нашого суспільно-культурного життя були пожарничі й руханкові товариства „Січи“ і „Соколи“. У Східній Галичині і Буковині гуртували вони в 3. центральних орґанізаціях в р. 1913. 1787 товариств, які обєднували біля 100.000 членів свідомих свойого народнього, громадянського і культурного завдання. Що так воно справді було, сього найкращим доказом Шевченківський здвиг в 1914 р. коли то до Львова злинуло десятки тисяч зєднаних одною спільною метою, змаганням далеких від особистих чи партійних цілей. Вулицями Львова плило 12 тисяч карних членів нації.

Війна між иншим відємно відбилася і на тих орґанізаціях. Майно, записки, прапори по більшій части знищені ворожими військами, члени орґанізацій то наложили головами, то зігнили в таборах, а котрі повернули, то з притупленою енергією тай охотою до народньої праці. Проте дуже мале число товариств живе, а радше животіє. І не дивно! Бо маємо тепер застрашеного селянина, пригнобленого інтеліґента.

Найвищий одначе час отрястися нам з тої апатії і інертности, не ждати з заложеними руками чуда, а — закотивши рукави — взятися до віднови тих народови так потрібних товариств.

Тут ні власть, ні закон не стоять на перешкоді.

Найважнійша річ відновити пожарно-руханкові товариства по селах. Вониж мають сповнити там так вдячну задачу. Перша ціль ратувати ближнього, а то і самого себе підчас пожару. Прецінь тисячі господарств необезпечених від огню, прилади до гашення огню попсовані чи цілковито знищені. Одно село другому підчас огню не спішить з помочею, бо не має з чим. Нема навіть людей, котрі добровільно зобовязалися би спішити з ратунком. При помочи впоряду, спільних рухових вправ, забав, ігор і фестинів треба відтягнути сільську молодіж від коршми і т. д., виробити у них товарискість, почуття спільности, карности, відповідальности за переняті обовязки, згідности.

Се найважнійші цілі, якими повинні занятися сільські руханково-пожарничі товариства.

Тож до віднови тих товариств! Ні закон, ні власть не може тут бути на перешкоді, хиба наша власна рабська бездільність і вигода.

Про ціль і задачу руханкових товариств по містах другим разом.

*Ст. Гайдучок.*

## З судової салі.

**Комуністичний процес у Львові.**

В пятницю дня 3. ц. м. розпочалася перед львівським трибуналом суду присяглих розправа проти пятьох молодих людей, обжалованих за злочин державної зради з § 58 к. з. Розправу веде рад. Маєр, вотантами є рад. Двожак і рад. Ґетінґер. На лаві обжалованих засідають: Вавжинєц Родзень без означеного фаху і заняття, Поляк, літ 27, Ґустав Мінцер ґімн. абітурієнт, літ 20, Жид, Міхал Феліксік, токар, літ 32, Поляк, Ґустав Стернальскі літ 35, Поляк і Михайло Мец ектромонтер, Українець.

Акт обжалування закидує їм, що у Львові в р. 1920/21 тайно і явно, словом і письмом, підбурювали робітничі маси до революції, і домашньої війни внутрі польської держави.

Провідником в тій акції мав бути Родзень. бувший леґіонер, активний соціяліст, перейнятий ідеями комунізму, який старався поширити їх через інтензивну аґітацію в краю.

Другим, дуже цікавим типом є 20 літний абітурієнт ґімн. Ґустав Мінцер, син місцевого міліярдера, людина на свій вік дуже інтеліґентна. Робить враження большевика-ідеаліста.

Розправа, обчислена на 4 дні, заповідається вельми інтересно.

## ЖЕРТВИ.

**Пресовий фонд.**

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках: Стефан Сасик Дрогобич 5000 клите: д-ра Волод. Чубатого Дрогобич, Стефана Максимовича упр. Сільва Пляна Борислав, о. Івана Ліщинського Борислав; о. Семен Шпіцер Солуків 300, кличе: інж. Богдана Ксьонжека Борислав, проф. Стаха Котецького Перемищль; д-р Олекса Ріпецький Сокаль 2000 кличе: д-ра Йосифа Партицького і д-ра Юлія Олесницького адвокатів в Станиславові; о. Симеон Борис Хлиплі 1000; Іванна Посацька Ряшів 400; Григорій Дзюбановський Тернопіль 500; о. Іван Бордун Туря велика 1000 кличе: о. сов. Гр. Дякона Кропивник, рад. суду Івана Комаркнського Густ і Мих. Комаринського комісаря Заліщики.

## ОПОВІСТКИ.

**Запрошення на святочний вечір Ольги Кобилянської**, що відбудеться 7. марта, можна дістати в книгарни Шевченка 6. і 7. марта, а перед концертом при вході на салю.

824 2—2

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“.